

Tjänsteskrivelse – Ta bort påminnelser vid försenade lån på biblioteket.

Ärendebeskrivning

I bibliotekslagen står det att det ska vara gratis att använda biblioteket och att det är till för alla. Dock tar biblioteket ut avgifter när vuxna låntagare inte lämnar sina böcker eller andra medier i tid.

Bibliotekspersonalen upplever att påminnelserna i sig är ett hinder för lån och motverkar kommunens mål att öka utlånen. Biblioteket vill stå för läslust och inte negativitet i form av straffavgifter.

Påminnelseavgifterna är också en arbetsmiljöfråga.

Vårt förslag är därför att ta bort påminnelseavgifterna för 1:a och 2:a påminnelse, men behålla låntagarens ansvar att ersätta böcker och andra medier som inte lämnas tillbaka alls efter två påminnelser.

1 Bakgrund

Så här fungerar det nu:

Lekebergs bibliotek har tre slags påminnelser:

- Reservationspåminnelse - skickas redan efter en försenad dag då någon annan står i kö på det lånade mediet. Denna är utan avgift.
- 1:a påminnelse, som skickas efter några dagars respittid, kostar 25 kr för vuxenmedia. Barn får ingen förseningsavgift och vuxna som lånat barnböcker får ingen förseningsavgift.
- 2:a påminnelse, som skickas efter ytterligare en tid, kostar ytterligare 25 kr för vuxna som lånar vuxenmedier.

Om medierna fortfarande inte lämnats tillbaka så får låntagaren efter några veckor en räkning där man får betala för vad det kostar att köpa in mediet på nytt + 50 kronor, per exemplar, för hantering, plastning osv. Det tillkommer också 25 kronor i en expeditonsavgift. Om de tidigare förseningsavgifterna inte har betalats bakas de också med i summan.

Biblioteket strävar efter att det inte ska bli några påminnelser överhuvudtaget bland annat genom övertidsvarningar på e-post och SMS, samt att låntagare har möjlighet att själva logga in i bibliotekskatalogen för omlån.

2 Analys

Några aspekter på påminnelseavgifterna:

1. Jämlikhetstanken: Det kan hindra att personer undviker att låna på biblioteket för att de är rädda att få avgifter som de inte har råd med.
2. Det drabbar barnen om föräldrarna inte lånar – de är viktiga förebilder för barn när det gäller läsning. Det kan också hindra att barnen får låna själva. En del föräldrar har valt att inte låta sina barn få egna lånekort, kanske av rädsla för avgifter.
3. Man kan vara beroende av andra för att ta sig till biblioteket så att man inte kan lämna tillbaka böckerna i tid.
4. Negativitet. Att använda biblioteket och läsa böcker ska vara förknippat med lust och glädje. Detta kan påverkas av hotet om att man missar ett återlämningsdatum och får böter. Det händer ofta att låntagare ber om förlåtelse när de är sena med sina lån och säger att de skäms.
5. Tekniken kan ställa till det. Ibland hamnar påminnelser på mejl i låntagarens skräppost så att den missas, vilket kan göra att personen får ytterligare en påminnelse.
7. Påminnelseavgifterna kan motverka bibliotekets mål att öka antal utlån och besök.
8. Arbetsmiljöfråga: Det är en knepig arbetsuppgift för personalen att meddela att en person har fått förseningsavgifter. Det kräver stor social kompetens. Man får ofta väga sina ord för att låntagaren inte ska känna obehag inför personalen och andra låntagare runtomkring. Ibland blir låntagare upprörda och det kan vara svårt för personalen att förklara.

Det är svårt att pedagogiskt förklara för nya låntagare hur avgiftssystemet fungerar. Systemet med påminnelseavgifter kan vara svårt att förklara för personer som inte har lärt sig svenska ännu. Det är en viktig målgrupp för biblioteket.

9. Inkomsterna av avgiften är låga: 2019: 4851 kr
10. Flera andra kommuner har slopat påminnelseavgifterna. Karlskoga kommun gjorde detta 2018 i ett projekt. Det visade sig att detta inte påverkade viljan att lämna tillbaka sina lån, vilket gjorde att de beslöt att fortsätta med avgiftsfritt.

3 Slutsats

Det finns flera skäl att ta bort avgifterna för försenade lån på biblioteket: det kan t ex hindra personer att låna, på grund av ekonomiska skäl, och biblioteket kopplas ihop med något negativt i form av straffavgifter istället för känslor som nyfikenhet och läslust.

Påminnelseavgifterna kan påverka allmänhetens bild av biblioteket och motverka det kommunala målet att öka utlån och besök. Det är svårt att pedagogiskt förklara för nya låntagare hur avgiftssystemet fungerar och det är en besvärlig arbetsuppgift att kräva ersättning av låntagare som är sena med sina lån. Intäkten av dessa avgifter är förhållandevis låg.

Därför föreslår vi att påminnelseavgifterna tas bort.

Förslag till beslut

Kultur- och bildningsnämnden tar bort påminnelseavgiften vid försenade lån på biblioteket.

LEKEBERGS KOMMUN

Monica Skantz
Förvaltningschef

Lotta Bergsten
Handläggare